C U R T E A D E A P E L B Ă L Ţ I

Dosarul nr.21rji-369/24 Judecătoria Soroca (sediul Central)
Judecător: Lina Popescu

D E C I Z I E
În numele Legii

06 august 2024 mun. Bălţi

Colegiul penal al Curţii de Apel Bălţi

Având în componenţa sa:
Preşedintele completului Ion Talpa
Judecătorii Svetlana Şleahtiţki și Oxana Mironov

a judecat în ordine de recurs, recursul directorului Penitenciarului nr. 6 Soroca, comisar de justiție, Viorel Țîmbaliuc și recursul condamnatului Stamati Vasile, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Soroca (sediul Central) din 09.04.2024, privind examinarea plîngerii condamnatului **Stamati Vasile ******* împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale.

După expunerea esenței cauzei de către judecătorul-raportor, ţinînd cont de argumentele invocate în cererile de recurs, în raport cu materialele cauzei şi prevederile legii în vigoare, Colegiul penal,-

C O N S T A T Ă :

1. La 21.02.2024 în Judecătoria Soroca (sediul Central) a parvenit spre examinare plângerea condamnatului Stamati Vasile ***** împotriva administrației instituțiilor penitenciare referitoare la condițiile de detenție.

În motivarea plîngerii indică că, s-a deținut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău și Penitenciarul nr. 6 Soroca în condiții inumane și degradante, menționînd că s-a deținut în celule supraaglomerate, în celule umiditatea este ridicată, pe pereți mucegai, miros urît, lumina este slabă, sunt insecte parazitare, tratamentul medical este de calitate joasă.

2. Prin încheierea Judecătoriei Soroca (sediul Central) din 09.04.2024 s-a admis plîngerea condamnatului Stamati Vasile împotriva administraţiei instituţiei penitenciare referitoare la condiţiile de detenţie care, conform jurisprudenţei Curţii Europene a Drepturilor Omului, afectează drepturile condamnatului garantate de

art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale.

S-a constatat faptul că, Stamati Vasile a fost deţinut în Penitenciarul nr. 13 Chișinău în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, în perioada 07.03.2022-07.04.2022 și 12.05.2022-05.01.2023 – în total 269 (două sute șasezeci și nouă) zile în calitate de prevenit și în perioada 05.01.2023-26.01.2023; 09.02.2023-07.09.2023; 05.10.2023-05.02.2024 în total 354 (trei sute cincizeci și patru) zile în calitate de condamnat.

S-a constatat faptul că, Stamati Vasile a fost deţinut în perioada 05.02.2024-02.04.2024, în Penitenciarul nr. 6 Soroca în condiţii contrare prevederilor art. 3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pe o perioadă de 57 (cinci zeci și șapte) zile.

În condițiile art. 473/4 alin. (6) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Stamati Vasile, cu 538 (cinci sute treizeci și opt) zile, pentru perioada de 269 (două sute șasezeci și nouă) zile, în care s-a deţinut în calitatea de prevenit, cu calcularea a 2 zile de închisoare pentru 1 zi de arest preventiv.

În condițiile art. 473/4 alin. (4) CPP, s-a redus pedeapsa condamnatului Stamati Vasile, cu 70 (șaptezeci) zile, pentru perioada de 350 (trei sute cincizeci) zile, în care s-a aflat în detenţie în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, cu calcularea a 2 zile de reducere pentru 10 zile de detenţie, și cu 6 (șase) zile, pentru perioada de 60 (șaizeci) zile rotujite, în care s-a aflat în detenţie în Penitencirul nr. 6 Soroca, cu calcularea a 1 zi de reducere pentru 10 zile de detenţie.

În privința perioadei rămase de 4 (patru) zile în detenţie în Penitenciarul nr. 13 Chișinău calculate în condițiile art. 473/4 alin. (4) din Codul de procedură penală, ce nu au putut fi reduse fiind lăsate în continuare la termenul de executare a pedepsei.

Termenul pedepsei definitive de 12 (doisprezece) ani închisoare, stabilit lui Stamati Vasile, prin sentinţa Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 05.01.2023, s-a redus cu 614 (șase sute paisprezece) zile.

A fost obligată administrația instituției penitenciare nr. 6 Soroca, potrivit art. 473/4 alin. (3) CPP, să înlăture condițiile precare de detenție în termen de 15 zile, după expirarea căruia instituția penitenciară informează instanța de judecată despre executarea încheierii.

3. Încheierea primei instanțe a fost atacată cu recurs de către administrația Penitenciarului 6 Soroca și condamnatul Stamati Vasile.

3.1. Prin recursul depus administrația Penitenciarului nr.6 Soroca, solicitând casarea încheierii Judecătoriei Soroca (sediul Central) din 09.04.2024 în partea reducerii pedepsei cu 614 zile pentru perioada în care condamnatul s-a aflat în detenție în Penitenciarul nr.6 Soroca și penitenciarul nr. 13 Chișinău.

Consideră că, la examinarea pretenţiilor invocate de Stamati Vasile, judecătorul de instrucţie a apreciat superficial probele prezentate de reprezentatul instituţiei privind condiţiile de detenţie din instituţia penitenciară în care este deţinut.

Menționează că, prin raportul prezentat şi anexele la acesta, au fost descrise cu lux de amănunte condiţiile care sunt asigurate lui Stamati Vasile pe parcursul deţinerii în instituţia respectivă, din care rezultă că au fost respectate standardele minime de întreţinere a acestuia, şi nicidecum nu pot fi apreciate condiţiile de detenţie ca inumane sau degradante.

Susține că, argumentul cheie pe care s-a fondat prima instanţă, la aprecierea condiţiilor de detenţie ca fiind inumane şi degradante a servit spaţiul de 4 m^2 ce ar trebui să revină fiecărui condamnat. În context precizează faptul că, potrivit raportului în care se descriu condiţiile de detenţie în instituţia penitenciară în care este deţinut Scorpan Dorin, au fost prezentate datele cu privire la spaţiul de deţinere acordat acestuia, din care rezultă că norma de spaţiu cu care a fost asigurat corespunde standardelor statuate, iar instanţa contrar datelor indicate, s-a fondat pe constatările efectuate de Comitetul European pentru Prevenirea Torturii (CPT) în rapoartele sale efectuate în rezultatul vizitelor întreprinse. Rapoartele (CPT) în urma vizitei din anul 2018 sînt deja învechite şi nu corespund realităţii, dat fiind faptul că s-au efectuat schimbări (reparaţii curente pentru îmbunătăţirea condiţiilor).

Menţionează că, prin Ordinul MJ nr.150 din 10.06.2022 Privind stabilirea tipurilor de penitenciare, sectoarelor de detenţie create în cadrul acestora şi a capacităţii de deţinere pentru fiecare instituţie - Capacitatea totală a Penitenciarului nr.6-Soroca constituie 753 locuri, cu respectarea normei de spaţiu minim de 4 m^2 pentru un deţinut (la moment fiind 553 condamnaţi).

Arată că, la caz, au fost argumentate toate chestiunile cu privire la: asigurarea condiţiilor materiale de detenţie sub aspectul amenajării şi dotării celulelor de detenţie, asigurarea iluminării şi ventilării, asigurarea cu obiecte de igienă şi menaj, acordarea posibilităţii aflării în afara celulei în perioada de la deşteptare până la stingere, acordarea asistenţei medicale necesare în condiţii de confidenţialitate şi asigurarea condiţiilor optime pentru exercitarea tuturor drepturilor prevăzute persoanelor aflate în detenție.

Prin urmare, atestă că la aprecierea condiţiilor de detenţie corespunzător plângerii adresate de Stamati Vasile, judecătorul de instrucţie s-a ghidat exclusiv de alegaţiile declarative ale condamnatului şi constatările generale indicate în rapoartele instituţiilor naţionale şi internaţionale în domeniul respectării drepturilor omului. Astfel, raportându-le, per ansamblu, la prevederile legale ce guvernează speţa, instanţa a apreciat că plângerea acestuia este una întemeiată şi urmează a fi admisă cu emiterea unei soluţii în favoarea condamnatului, bazându-se de

problema supraaglomerării care a fost identificată în constatările respective şi care au fost trasate în repetate rânduri de Comitetul ONU împotriva torturii (2014, 2017), Comitetul european pentru prevenirea torturii (2015-2019), Avocatul Poporului (2002-2019), precum și Consiliul pentru prevenirea torturii (2017-2019) şi raportul Ombudsman-ului din 2019.

Atrage atenţia asupra faptului că, pe parcursul deţinerii în Penitenciarul nr. 6-Soroca, Stamati Vasile nu a înaintat nici o plângere către administraţia penitenciarului în care s-a deţinut, cu referire la neconformitatea condiţiilor de detenţie, nu a înaintat astfel de cereri nici în instanţele naţionale (în ordine civilă), nici internaţionale pentru constatarea condiţiilor precare în care considera că se deţine.

În această ordine de idei, conclude faptul că, pe perioada detenţiei, condamnatul Stamati Vasile nu a fost marginalizat sub nici-un aspect inuman şi/sau degradant, fiindu-i acordat minimul de condiţii a executării detenţiei, iar completul de judecată, la evaluarea condiţiilor de detenţie, urmează să ţină cont de efectele cumulative ale condiţiilor generale raportate la caracteristicile individuale respective ale acestuia, precum şi de perioada în care a fost deţinut în condiţiile contestate.

Constată că, condiţiile materiale de detenţie în care se deţine condamnatul Stamati Vasile, sunt satisfăcătoare şi nu depăşesc pragul minim de severitate cerut de art. 3 CEDO. Susține că, condamnatului în Penitenciarul nr. 6-Soroca îi sunt asigurate condiţii corespunzătoare ce asigurau minimul necesar conform standardelor reglementate de legislaţia execuţional-penală.

Consideră plângerea condamnatului Stamati Vasile referitoare la condiţiile de detenţie, urmează a fi respinsă ca fiind neîntemeiată, deoarece acestea corespund standardelor în vigoare.

3.2. Prin recursul formulat condamnatul Stamati Vasile a optat pentru casarea încheierii Judecătoriei Soroca (sediul Central) din 09.04.2024, considerînd că incorect a fost calculate zilele de detenție în Penitenctiarul nr. 13 Chișinău, or, potrivit dosarului nr. 1-1219/2022 el s-a aflat în arest preventiv de la 05.03.2022 pînă la 05.01.2023, apoi de la 05.01.2023 pînă la 05.02.2023 în Penitenciarul nr. 13 Chișinău, solicitînd reducerea termenului de pedeapsă calculîndu-se 1 zi pentru 2 zile de detenție, restul un an și o lună să fie calculate 3 zile pentru 10 zile de detenție, iar dosarul nr. 21ji-132/24 să fie anulat.

4. Conform prevederilor art.447 alin.(1,2) Cod de procedură penală, *(1) Recursul se judecă în termen rezonabil, fără prezența părților la proces. (2) Instanța de recurs fixează data examinării și dispune să se comunice părților la proces despre aceasta, cu acordarea dreptului depunerii referinței.*

În respectarea prevederilor sus menționate, Colegiul penal a comunicat părților despre dreptul de a depune o referință.

Referință, pînă la data examinării cauzei, nu a parvenit.

5. Examinând materialele prezentate în raport cu motivele cererilor de recurs declarate, Colegiul penal consideră justificat de a le admite, a casa încheierea Judecătoriei Soroca (sediul Central) din 09 aprilie 2024, cu dispunerea rejudecării cauzei, în alt complet de judecată, din următoarele considerente.

În susținerea soluției adoptate, Colegiul penal reține că, potrivit art.469 alin. (1) pct.17[1]) Cod de procedură penală, la executarea pedepsei, instanța de judecată soluționează chestiunile cu privire la constatarea condițiilor de detenție a condamnaților.

Conform art. 448 alin. (1) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanţa verifică legalitatea şi temeinicia hotărârii atacate pe baza materialului din dosarul cauzei şi a oricăror documente noi prezentate în instanţa de recurs.*

Potrivit art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. d) Cod de procedură penală, *judecând recursul, instanţa admite recursul, casează hotărârea şi dispune rejudecarea cauzei de către instanţa de fond în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanţa de recurs.*

6. În motivarea soluției, Colegiul reține că remediul național preventiv și compensator a perioadei detenției în condiții de penitenciar contrar prevederilor art. 3 CEDO și a jurisprudenței CtEDO, a fost pus în aplicare la 01.01.2019 prin Legea nr. 272 din 29.11.2018 pentru modificarea şi completarea unor acte legislative, garantându-le condamnaților ce își execută pedeapsa în instituțile penitenciare din țară, reducerea termenului ei în conformitate cu legislația procesual penală în vigoare.

Urmare a adoptării cadrului legal intern, CtEDO a respins ca inadmisibile, mai multe cerințe formulate de condamnați referitor la despăgubiri pentru condițiile precare de detenție, reiterând în cauza *Drăniceru vs RM* din 12.02.2019, că având în vedere noul remediu preventiv și compensatoriu pentru condițiile inadecvate de detenție, instituit în Republica Moldova în baza Legii nr.163 din 20 iulie 2017 (în vigoare din 1 ianuarie 2019) și a Legii nr. 272 pentru modificarea Codului de procedură penală, acesta în principiu ar putea remedia în mod adecvat încălcările Convenției provocate de anumite condiții precare de detenție. Cu toate acestea, Curtea subliniază că această concluzie nu va prejudicia în niciun fel o eventuală reexaminare, după caz, a chestiunii cu privire la eficiența remediului respectiv în funcție de deciziile pronunțate de către instanțele naționale și a executării lor efective, ea păstrându-și competența de ultim control cu referire la plângerile formulate de către eventualii reclamanți care vor epuiza căile de recurs interne disponibile.

De asemenea, Curtea a considerat că odată cu punerea în aplicare a legii nominalizate, remediul național intern ar putea a priori a fi considerat efectiv pentru contestarea condițiilor proaste de detenție în Republica Moldova, fiind

disponibil persoanelor condamnate sau plasate în arest preventiv, precum și persoanelor eliberate din detenție, cu condiția respectării termenelor prevăzute de către noile prevederi interne și cu referire la caracterul compensator al remediului.

În contextul dat, reclamantul trebuie să beneficieze de noul remediu, în vederea obținerii la nivel național a recunoașterii violării și, după caz, a unei despăgubiri adecvate. Iar dacă el nu o va obține la nivel național, va avea posibilitatea adresării la CtEDO cu o nouă cerere în termen de șase luni după epuizarea căilor ordinare de recurs intern, Curtea rezervându-și posibilitatea examinării coerenței dintre jurisprudența instanțelor naționale cu propria sa jurisprudență, precum și eficiența remediului atât în teorie, cât și în practică.

7. Astfel, Colegiul atestă că în accepțiunea prevederilor art. 473^2 alin. (5) Cod de procedură penală, plângerea condamnatului Stamati Vasile din 21.02.2024 a fost depusă în termen.

Numai că, la soluționarea cauzei, deși, judecătorul de instrucție a trecut în revistă prevederile art. 473^2 alin. (4) Cod de procedură penală, eronat a pus în aplicare prevederi menționate ale Legii în redacția de pînă la modificările operate prin Legea nr. 145 din 31.07.2023 în vigoare din 22.08.2023, reducînd, în condițiile art. 473/4 alin. (6) Cod de procedură penală, pedeapsa condamnatului Stamati Vasile, cu 538 (cinci sute treizeci și opt) zile, pentru perioada de 269 (două sute șasezeci și nouă) zile, în care s-a deținut *în calitatea de prevenit*, *cu calcularea a 2 zile de închisoare pentru 1 zi de arest preventiv*.

Or, potrivit modificărilor trasate la art. 473/2 Cod de procedură penală, prin Legea nr. 245 din 31.07.2023 (<u>în vigoare 22.08.2023</u>), în cuprinsul articolului, cuvintele *"sau prevenit"* la orice formă gramaticală, s-au exclus.

Respectiv, alin. (4) al articolului supra precizat avînd următorul cuprins *în cazul constatării circumstanţelor prevăzute la art.473^2 alin.(3), instanţa de judecată dispune reducerea pedepsei condamnatului, <u>calculându-se de la 1 la 2 zile de reduceri pentru 10 zile de detenţie</u> în condiţii precare calculate cumulativ. Instanţa de judecată poate rotunji în favoarea condamnatului termenul de pedeapsă constatat ca fiind executat în condiţii contrare prevederilor art.3 din Convenţia pentru apărarea drepturilor omului şi a libertăţilor fundamentale, pentru a deduce integral acest termen din termenul rămas neexecutat.*

În contextul celor menționate, Colegiul reține lipsa unei examinări obiective a cauzei, ceea ce afectează soluția adoptată, determinând necesitatea casării ei, cu remiterea cauzei la rejudecare în instanța de fond, pentru înlăturarea erorilor supracitate, cu dispunerea unei examinări minuțioase a plângerii formulate, cu determinarea corectă a duratei detenției lui Stamati Vasile în instituția penitenciară pentru a permite reducerea pedepsei în condițiile art. 473^4 alin. (4) Cod de procedură penală în mod echitabil.

În corespundere cu art. 449 alin. (1) pct. 2) lit. d) Cod de procedură penală, Colegiul,-

D E C I D E:

Recursul directorului Penitenciarului nr. 6 Soroca, comisar de justiție, Viorel Țîmbaliuc și recursul condamnatului Stamati Vasile, declarate împotriva încheierii Judecătoriei Soroca (sediul Central) din 09.04.2024, privind examinarea plîngerii condamnatului **Stamati Vasile** ***** împotriva administrației instituției penitenciare referitoare la condițiile de detenție care, conform jurisprudenței CEDO, afectează drepturile condamnatului garantate de art.3 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, se admit, cu casarea ei și remiterea cauzei la rejudecare în aceeași instanță, în alt complet de judecată.

Decizia este irevocabilă.

Preşedinte de complet, Judecători: